
ТЕМА IX

ТЕЗА АНТИТЕЗА СИНТЕЗА

Драган Раденовић, *Икар*
67 цм, бронза

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ИСТИНА ЈЕ У ОКУ ПОСМАТРАЧА

У једној америчкој школи десио се занимљив случај. Дошла је нова учитељица у школу и додељено јој је једно одељење трећег разреда. На крају школске године, њено одељење је остварило убедљиво најбољи успех у целој школи. Када је директор похвалио њен рад, учитељица је скромно одговорила: „Нема ту моје заслуге. Ја сам добила одељење са посебно надареном децом.“ Директор ју је зачуђено запитао: „Зашто тако мислите? Деца су сасвим обична?“ Испоставило се да је учитељица, кад је први пут погледала списак својих будућих ученика, видела поред сваког имена троцифрени број. Она је помислила да је у питању IQ (коефицијент интелигенције) који се у то време одређивао у америчким школама и најчешће је био уписиван поред имена и презимена сваког ученика. Код свих, без изузетка, показатељи су били изнад просечног и учитељица је са задовољством прионула на посао. Испоставило се да су цифре поред имена и презимена означавале бројеве касета у школској гардероби. Међутим, успеси деце су били потпуно реални, њих су потврдили независни тестови и други педагози који су проверавали постигнућа ученика.

Већина људи је склона да друге особе процењује веома површно, узимајући у обзир шта о њима мисли неколицина наметљивих појединаца који вешто успевају да наметну своје ставове. Ти ставови најчешће нису у складу са реалношћу. Реалност је у оку посматрача: и овај пример са учитељицом сликовито показује да су до одрађеног степена људи онакви каквим их други сматрају, односно опажају. Ако сте убеђени да је неко добар и пријатан, он временом постаје све бољи и пријатнији него што је био.

У једном психолошком експерименту студенте су замолили да разговарају са студенткињама десет минута. Једну групу су претходно убедили да су њихове партнерке врло лепе, другу у супротном, мада су у ствари све девојке изгледале обично. И ево шта је откривено: они који су поверовали у привлачност својих партнерки понашали су се дружељубивије и љубазније према њима; при

ОГЛЕДАЛО

томе су девојке из те групе биле комуникативне и склоне хумору. На тај начин, експеримент је показао да кад околина неког сматра привлачним, она се и понаша на одговарајући начин: понаша се слободније, показује знаке пажње и слично. Човек несвесно одговара исто тако. То његово понашање чини опуштенијим, самим тим и природнијим. Кад општење траје дуго, поред понашања могу се изменити и особине личности.

Отуда следе интересантни практични закључци. Ако мислимо о људима са којима комуницирамо боље него што они у ствари заслужују, они ће постајати све бољи. Ако их, напротив, потцењујемо, односно уочавамо њихове мане, они ће се изменити у негативном смислу. Зато је уверење да ће се човек променити ако му стално напомињемо и указујемо на промашаје и грешке, потпуно погрешно. Много се већи успеси могу постићи ако се односимо према њему као да он већ има жељене позитивне особине. Таквим ставом му помажемо да их развије и испољава у комуникацији са нама.

Када би већина људи познавала ове законитости које представљају праве мудрости, имали бисмо моћно оруђе у рукама и могли бисмо да поправљамо много тога у нашем окружењу и да га свесно унапређујемо, на радост и задовољство нас, којима је до тога веома стало.

Снежана Зимоњић

Професор психологије
Гимназија „Таковски устанак“,
Горњи Милановац

ПОЗОРИШНИ СУСРЕТИ УЧЕНИКА ГИМНАЗИЈА СРБИЈЕ

Године 1996. у Крагујевцу, група ученика и професора повезала је прву гимназију и прво позориште у Србији, школску клупу и позоришну завесу, Милоша Обреновића и Јоакима Вујића. Кроз смех, радионице, приче, плес, сонгове, расправе, сретали су се Брус, Нови Сад, Лебане, Пожаревац, Прокупље, Београд, Земун, Ниш, Ваљево, Сремски Карловци, Сремска Митровица, Врање, Лесковац, Кикинда, Суботица, Зајечар, Аранђеловац, Јагодина, Књажевац, Рача, Смедеревска Паланка, Панчево, Краљево, Горњи Милановац, и видели колико личе.

Свет одраслих, реалан свет, већ 22 године на Позоришним сусретима ученика гимназија Србије виђен је, прочитан и ућуткан. Његову празну буку и бес на трен покорје памет, страст, блистава креативност, заједништво, игра, посвећеност и слобода. Десет дана гимназијалци из целе Србије сваког пролећа славе себе и своје право на младост. Страсно траже уметничку истину и тачну реч, да нас подсети шта она уопште значи.

Почело је скромно, са шест представа. Професори и ђаци су се борили да колеге и родитељи рађање представе схвате као рад, а не пуку забаву. Камионом су у Књажевско-српски театар довозили брезе и џакове лишћа за Чеховљевог „Галеба“, пола „фиће“ за „Бриљантин“, вукли кулисе, смишљали и шили костиме, позајмљивали од културних центара на реверс пушке и униформе, увежбавали сонгове и плесне кораке, компоновали музику. Постављала су се питања, провоцирале родне улоге, отварале моралне дилеме, развијала емпатија и сензибилитет за разлике. Учили смо да разумемо, видимо и прихватимо једни друге.

Позоришне сусрете су покренули, организовали и осмислили ученици, уз подршку професора. Селекцију представа и жирирање врше стручни сарадници, дипломирани глумци и редитељи, који, према Статуту позоришних сусрета, додељују награде за: режију, оригинални текст, музику, сценографију, костим, главне и епизодне мушке и женске улоге и три награде за најбоље представе у

целини. Све остало, током Сусрета, изнесу ученичке организације Прве крагујевачке гимназије – Ђачки парламент и Сопче. Парламентарци имају тим „Домаћица“ – које дочекују госте, показују им град, брину о удобности њиховог боравка у граду. Тим „Обезбеђења“ носи реквизите, помаже око кулиса, тона, светла. Сопчићи праве интервјуе са учесницима представа, пишу свакодневно билтене, обавештавају телевизије и радио-станице о представама и сваке вечери са учесницима представа организују Округли сто. Том приликом се учи, коментарише, тумачи, износе утисци и дубоко открива сам процес рада и креације. У едукативном смислу, Округли сто је најважнији део Сусрета. У паузи између представа, чланови драмске секције држе радионице заинтересованим гостима. Сви Позоришни сусрети имају свој слоган и оригинални плакат.

Близина и сарадња са Књажевско-српским театром, који се налази непосредно поред Прве крагујевачке гимназије, омогућује члановима драмских секција услове за потпуно професионални наступ. Поникли у срединама у којима не постоји позориште, многи ученици су први сусрет са професионалном сценом и мизансценом имали на Позоришним сусретима. Неколико десети-

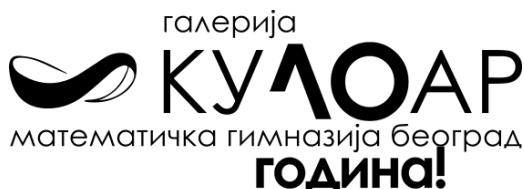

на садашњих професионалних глумаца, драматурга, сценариста, костимографа, филмских и позоришних редитеља, на Сусретима је препознало свој таленат и животно занимање. Јер, Сусрети су инфекција. Доведу те до оног извора у себи који ствара лепоту и истину, кроз заједништво и сарадњу, кроз игру и озбиљно истраживање. Зато се Сусретима сви враћају, сви их се радо сећају, сале су увек пуне, а представе распродате.

Двадесет други по реду Позоришни сусрети одржаће се у периоду 13–22. априла 2018. на сцени Књажевско-српског театра у Крагујевцу. Пријаве за Сусрете слати на адресу: Прва крагујевачка гимназија, Даничићева бр. 1, 34 000 Крагујевац, или на мејл: pozorisnisusretigimnazija@gmail.com

Татјана Јовановић

професор српског језика и књижевности
Прва крагујевачка гимназија Крагујевац

КУЛОАР – ПРЕДСОБЉЕ ЗА УСПЕХ (28. 11. 2007 – 28. 11. 2017)

У Математичкој гимназији 28. 11. 2007. Томислав Петернек, доајен српске фотографије, отворио је изложбу фотографија Милана Живковића, и тако је почела са радом нова галерија Кулоар“. (Политика, 29. 11) Кулоар је ходник који се налази у школској згради, изван или испред учионице. То је излаз и пролаз за ђаке, место за велики и мали одмор, то је брза идеја, моде у облачењу и погледима, полемички полигон о културној политици и политичкој култури, место за перманентне и брзометне расправе о неукусима.

Он је предсобље за успех, писта и заседа за најлепше девојке и највеће дасе, који шетају или чекају са празним или татиним новчаником, најновијом „нокиом“ и „најк“ патикама, наградом или похвалама са школских такмичења. Ту су и „девојке за све“ без којих се не би решили најтежи задаци из математике, физике и хемије, одложили контролни код строгих професора. То је оаза и „страшно место“, на којем се формира здраво јавно мњење младе образоване и перспективне публике која „диктира укус и лансира моду“.

На укрштеним стазама и замршеним ходницима, они граде свој креативни лавиринт као храм целе школе. У њему се иформишу, обавештавају и траже и добијају објашњења, развијају критички однос, оштре перо и скидају длаке с језика. Сваке школске године тимски смело и својеручно подижу лествицу коју ће да прескачу и њихов напредак је очекиван и загарантован. Данашњи ученици су савремени, школа им је мање обавезна него у Спарти, где се учио нешто и данас врло практично – рачун. Прихватили су идеју америчког практичног филозофа: „образовање није припрема за живот, то је живот сам“. Нестрпљиви су и не оклевају, живе живот, данас и овде, у ходнику – школском храму у којем могу да чују, сазнају и открију, да виде и да буду виђени. На великом и малом одмору, у ходнику је цела школа, сви ученици и дежурни професори, а и иначе је то најбоље место за сусрет са директором.

Радивоје Благојевић,
„ПОЛИТИКА“ – МЕЂУ НАМА 7. 12. 2007.
професор социологије
Математичка гимназија Београд

ГАЛЕРИЈА НА ШКОЛСКОМ ЗИДУ

Фотографије и слике у „Кулоару“

У ходнику Математичке гимназије у Београду за четири године уприличено је 27 изложби. А на трећи по реду конкурс за ликовне радове и фотографије одазвали су се и многи средњошколци из других градова и држава

Математичка гимназија у Београду, основана 1966. године, која од 2004. обухвата и два завршна разреда основне школе, у оквиру обавезног програма нема наставу ликовног и музичког васпитања, али зато има галерију „Кулоар“ на коју су се до те мере навикли млади таленти из области математике, физике и природних наука, да су празни зидови између две поставке почели да им сметају.

– Ходник смо претворили у галерију 28. новембра 2007. године, тако што је Томислав Петернек, доајен српске фотографије, отворио изложбу фотографија Милана Живковића и до данас је у овом простору било 27 изложби – рекао нам је с нескривеним поносом идејни творца „Кулоара“ Радивоје Благојевић, професор социологије у Гимназији.

Уследила је изложба фреска и икона студената Академије Српске православне цркве „Отечество своје просветио си“ поводом прославе школске славе Светог Саве. Затим су на ред дошле фотографије „Царство гљива“ Горана Милошевића, карикатуре „Пјер 2007“...

Галерија „Кулоар“ је трећи рођендан обележила изложбом карикатура са ликом Николе Тесле. Организатори су били Удружење ликовних карикатуриста Србије и Музеј „Никола Тесла“. А изложба ликовних радова и песама ученика Филолошке гимназије представљала је почетак разноврсне и корисне сарадње између две школе, наглашава Благојевић.

Фотографије Небојше Бабића под називом „Из клупе ка звездама“ носиле су посебну поруку.

– Називом смо желели да скренемо пажњу младима на позитивне примере наших успешних људи из разних области и на тај начин да их мотивишемо да уче, раде и стварају бољу будућност наше земље, и уједно омогуће себи пут ка звездама – појашњава наш домаћин.

Ученици Математичке гимназије су на међународним такмичењима освојили преко 300 медаља, што је редак, ако не и јединствен успех једне школе у свету. Поред изузетних резултата у области математике, физике, информатике и астрономије, ђаци овог храма знања освајају награде и на републичким такмичењима из српског језика и књижевности, историје, шаха, у глуми, рецитовању, спорту, мултимедијалним презентацијама, дебатовима... јер општа култура има важан утицај на развој и појединца и друштва, на њихову отвореност, флексибилност, креативност, критичност и добар укус. Не треба сметнути с ума да се осећај за лепо развија преко низа активности у којима млад човек сам учествује, којима се аматерски бави.

Зато је код ученика потребно неговати љубав према уметничком изражавању, посматрању света око себе, развијају о свету у себи и подржати их да своје доживљаје неспутано искажу, записала је Светлана Јовичић, историчар уметности, у првом каталогу „Беокулиса“, подсећајући да је таленат често скривен и бива препознат, па и плодносан тек кроз посвећено истраживање у одабраној дисциплини.

Управо стога су, поред дела еминентних уметника, на зидовима „Кулоара“ представљени и одабрани радови младих ауто-

„Call me“, Александар Никићевић, Ваљевска гимназија

„Ружичаста девојка“, Милан Максић, СОТШ Милева Марић Ајнштајн

„Против ветра“, Маја Стојаковић, Филолошка гимназија

ра, учесника конкурса „Беокулис“ којих је из године у годину све више.

– Стигли су нам ликовни радови и фотографије из 48 школа. Поред средњошколаца Србије и Републике Српске, конкурсали су и ученици из Херцег Новог, Завичаја, Марибора, будући професионалци из области визуелних уметности као и гимназијалци различитих опредељења – каже Благојевић, додајући да је жири имао озбиљан задатак да од рецимо, 438 приспелих фотографија одабере најбоље.

Захваљујући разумевању и подршци ранијег директора,

др Владимира Драговића, чим путем је наставио и садашњи први човек школе мр Срђан Огњановића, Математичка гимназија је постала и место закупљања младих стваралаца и љубитеља уметности. Сада већ има и свој фонд фотографија и ликовних радова, а и позив да гостује, рецимо, у Школи за уметничке занате у Шапцу, у Новом Саду...

„На основу приспелих радова дошло се и до сазнања да су млади, осим ликовне писмености, развили и осећај за социјалне теме, као и најразличитија интересовања. Искључено је да се

Професор Радивоје Благојевић са ђацима на отварању изложбе

медије и технике уз евидентан труд својих професора", речи су Јелене Медаковић, академске сликарке, забележене у каталогу трећег „Беокулиса“.

Ученике нисмо питали за мишљење, било нам је довољно да их видимо како у паузи између часова разгледају овогодишње радове својих

вршњака и коментаришу их. Распршила се и наша недоумица ко чува паное од ђачких несташлука.

– Млади умеју да препознају

праве вредности и да се према њима односе с поштовањем! – рекао нам је професор Благојевић.

С. Берић

„Help Japan“, Вукица Поповић, Филолошка гимназија

„Омаж Шилеу“, Лука Вишњић, Школа за дизајн, Београд

Александар Трошанац „Свирач“ Уметничка школа, Ниш

С. Берић,
Фотографије и слике у „Кулоару“

Из Политика Магазина
бр 717, јун 2011.
стр 22-23

ОГЛЕДАЛО

Галерија КУЛОАР - плакат прве изложбе
"25 одељења МГ - 25 фотографија МЖ"
28. 11. — 14. 12. 2007.

(дизајн плаката Лука Тилингер)

НАЈБОЉЕ МЕСТО ЗА МЛАДЕ СТВАРАОЦЕ И ЉУБИТЕЉЕ УМЕТНОСТИ

На општу радост 3. БЕОКУЛИС – Београдски Кулоаров ликовни израз средњошколаца Србије и региона, у галерији Кулоар Математичке гимназије, донео нам је велики број радова будућих професионалаца из области визуелних уметности и гимназијалаца различитих опредељења. Охрабрује активност средњошколаца Републике Србије и 15 школа држава из региона, који су послали своје радове на конкурс, који у области визуелног траже своје изразе и евидентним трудом својих професора развијају превасходно своју креативност, усвајају и изграђују естетске критеријуме.

Математичка гимназија, велики центар и расадник врских талената из природних наука, постаје најбоље место за окупљање младих стваралаца и љубитеља уметности. Акценат је на самом месту, поетичког имена на које излагачки простор носи. Примарна је, дакле, и улога простора у сусрету младих различитих образовних профила, али сличних интересовања и сензибилитета. Надасве инвентивна идеја претварања школских ходника у излагачки простор, оживела је и гимназијске кулоаре и дала им ниво јавног културног простора нашег града. Кулоар није удаљени и каткада неприступачни простор градских галерија или музеја, већ животно место окупљања младе образоване и перспективне публике.

Велики одазив младих аутора чији радови иду, од класичног цртежа стандардних графичких дисциплина, преко експеримената у области нових технологија кроз интервенције на фотографијама, преко цитата на тему познатих аутора до чисто декоративних решења и вежби из теорије форме. Тако смо дошли до пресека афинитета наших ученика у овом тренутку, до сазнања да су осим ликовне писмености развили и осећај за савремено време, социолошке теме, као и најразличитија интересовања исказана кроз све медије и технике.

Завидни резултати, велика заинтересованост младих аутора, доста нових, младих идеја пружају нам наду да ће Кулоар наставити своју дивну мисију.

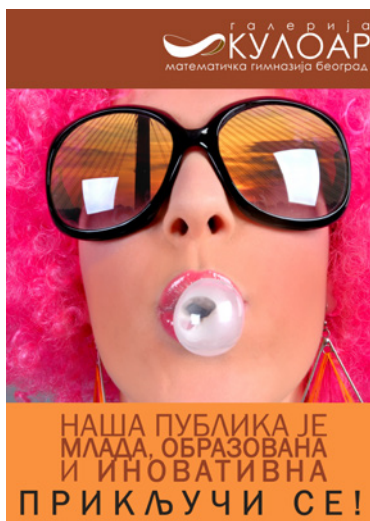
Јелена Медаковић

академски сликар и директорка

Школе за дизајн Београд, члан жирија

(Из каталога 3. БЕОКУЛИС-а од 12. 5. до 10. 6. 2011)

ОГЛЕДАЛО

1. Плакат КУЛОАР-а (дизајн **Милан Максиф**)
2. Плакат за предавање Човек без будућности,
(дизајн **Давид Давидовић**)
3. Плакат за изложбу ецеКРАЈ, графике студената ФПУ,
одсек Графика и књига, генерација 2013
(дизајн **Лука Тилингер**)
4. Legend Riders, **Рамона Ђурић**
Математичка гимназија, Београд
(ПРВА НАГРАДА ЗА ЛИКОВНИ РАД 7 . БЕОКУЛИС-а 2015)

ЈЕДАН РАЗГОВОР СА ИВАНОМ В. ЛАЛИЋЕМ

Тајна се открива остајући тајном. Поезија је једна од великих тајни. Дрзнуо сам се да помислим како сам наслутио некакво метафизичко упориште, некакав пра-темељ певања о Природи у поезији Ивана В. Лалића. Дубина и снага те поезије, што ће рећи, њена лепота, враћа моју смелу и дрску мисао у једно време пре времена, до самог чина божанског стварања Света и Човека.

Човек је, дакле, саздан од материје од које је саздана и Природа која га храни и окружује, али је Човеку удахнута и боголика душа. Неодредива је и несагледива та граница између тела и душе. Слути- тим да је то један од разлога зашто васкрсавамо за вечност као целовита бића. Слути- тим, такође, да је Лалић у многим својим песмама опевао управо ову недочувану границу, као и оне невидљиве ауре које синхронизују Човека са пулсирањем Природе.

„Вероватно нема песника који је, служећи српском језику, природне појаве успео да опева с лалићевском лакоћом. Задивљујућ је спој густине ткања Лалићевог стиха и кристалне јасноће његове песничке слике. Његов поетски израз оличење је беспрекорне чистоте, склада, хармоније, и, пре свега, љубави према опеваном. Не можемо се отети утиску да је у његовом великом опусу повлашћено место припало Природи, не само као мотиву схваћеном у најужем смислу, већ као непресушном врелу инспирације.

За Лалића је слављење Природе врхунски императив, али он не произилази из некаквог религиозног, пантеистичког осећања, већ из потребе да се путем чулног доживљаја онога што нас окружује опева Човек, односно, да се свет који постоји изван човековог бића прожме људском драмом. Лалић је, као и сваки велики песник, освестио да персонификација, или, прецизније речено, антропоморфизација (наравно, уз метафору) представља само ткиво поезије. Певајући о непрегледним морима, о бурама, ветровима, сменама годишњих доба, и свим другим лицима и наличјима Природе која њене законе објављују, Лалић говори о Човеку (у ужом смислу: о Песнику) и о богатству његовог чудесног

унутрашњег света. “ (Исидора Бобић, *Певаћи разумно и с љубављу*, стр. 1, /необјављена студија/)

Песма „Никада самљи“ јесте једно од Лалићевих ремек-дела које је настало у духу ове поетике.

НИКАДА САМЉИ

*Никада самљи нећо крајем јула
Када је лећу њедаљ до зеница,
А хлорофилу аришин до расула
У мейасџази жућила и руја,*

*Тамније када зелене су боје
У вршовима, а сѣрњика сува,
Тамнија доња амџиљуда бруја
Ветра шџо обноћ у времену дува.*

*Никада самљи нећо крајем јула
Кад све је, мислиш, на дохваћу: чула
Ошџра ко нож још џоџао од џочка*

*Брусача, али бићно недосџаје:
Анђела коџа слућиш нећеш сресџи.
А ваздух џрудан је од блаџвесџи.*

„Рођени брат“ овог ваздуха јесте један ветар којег нема на песниковој тераси, онај који је само речју оприсутњен у поетички сродној песми „Тераса II“. „Трудноћа“ је треперење и дрхтање пред велики чин песничке благовести.

„Може се треперити и од ишчекивања, и од музике, и од ветра. Али од ветра се физички трепери, док од ишчекивања и музике трепери дух. Ветра нема, али, прећутно, има ишчекивања и музике. Природа, дакле, не дрхти из прозаичног разлога, и не дрхти физички, она дрхти јер треба да буде опевана. Она дрхти јер песник управо ствара песму о њој. Она дрхти метафизички, од лепоте песничке речи која ће је онеобичити (...), и од чежње да буде овековечена песмом (...). “ (Исидора Бобић, *Певаћи разумно и с љубављу*, стр. 4, /необјављена студија/)

Опсесивно кушајући сласт песме „Никада самљи“, у себи и на глас, и увек изнова, написао сам следећу песму:

РАЗГОВОР СА ИВАНОМ В. ЛАЛИЋЕМ ПОВОДОМ ПЕСМЕ НИКАДА САМЉИ

*Обратићу те најљу још једном на ово никада самљу –
као да призивам Настасијевића, али у сопствено годишње доба:
моји су педаљ и аршин, моје су боје метафора које ме годинама
засијају изненађењима и синонимом.*

*Без лажне скромности делим ваздух њудан од благовести
са сваким људином намерником коме је стало до песме.*

*Обратићу те најљу на ветар што обноћу у времену дува,
јодесиће још мало фреквенцију духа и слуха –
хтео сам и, као увек, усео да вас очарам
музиком неком заумном за коју немам речи.*

*А сада ме извиниће, морам да следим протокол
који су установили анђели, јомако сироти –
чујем како ојмињу ме да јесници су у књијама.*

„Разговор са Иваном В. Лалићем у песми Дамира Малешева заправо је унутрашњи монолог о Лалићевим, али и личним поетолошким ставовима. Малешев је један од највернијих савремених следбеника Лалићеве поетике, који се убедљиво од ње дистанцира оригиналношћу, баш као што је то и сам Лалић чинио, угледајући се на своје претходнике. Цитатност је овде, зато, у служби објашњења једног деконструктивног, стваралачког односа према традицији, који се дијаметрално разликује од деструктивног, епигонског. Малешев издваја речи и синтагме из Лалићеве песме „Никада самљу“, које у новонасталом контексту постају метафоре за песничке поступке. Тако „педаљ и аршин“ представљају личну (страсну!) меру, која одређује однос туђег, односно – преузетог; и личног, односно – стваралачког. Зато лирски субјект „призива Настасијевића“, „али у сопствено годишње доба“. Метафору годишњег доба треба тумачити као песничко садашње време, оно у ком нова песма зри као нови плод на грани старог дрвета.“ (Исидора Бобић, *Разговор са Иваном В. Лалићем*, стр. 1, /необјављена студија/)

Да поновим, на крају: тајна која се открива остајући тајном јесте „музика нека заумна за коју немам речи“.

Дамир Малешев

Професор филозофије
Гимназија „Исидора Секулић“, Нови Сад

KOJE VEŠTINE SU NEOPHODNE BUDUĆIM PREDUZETNICIMA?

Etika i sistem
kao preduslov regularnog nadmetanja

Najvažnija ljudska težnja je težnja za moralnošću u našem delovanju. Naša unutrašnja ravnoteža, čak i naša egzistencija, zavisi od toga. Jedino moralnost u našem delovanju može dati lepotu i dostojanstvo našem životu.

Albert Ajnštajn

Dok pišem ovaj rad, na umu su mi radnici koji trenutno masovno štrajkuju u Srbiji. Radnici koji su vredni, u čije veštine ne sumnjam, ali koji rade u neadekvatnim uslovima za platu od 200–300 evra. Neko će reći, zašto onda ne napuste posao i ne započnu svoj biznis? I tako dolazimo do prve prepreke – neefikasnog sistema. Lako je napisati da preduzetnik treba da bude pokretač i da svojom idejom menja društvo nabolje. Ukoliko započnete biznis u nerazvijenoj državi, kao što je Srbija, gde se na CNN-u reklamira jeftina radna snaga, sistem će vam brzo „lupiti šamar“. U državi koja ne poštuje zakone koja je sama donela, nemoguće je dugoročno ostvariti uspeh. Slušajući uspešne preduzetnike, ali i stručnjake koji se bave temom prepreka u preduzetništvu, zaključujemo da najveći problem u Srbiji predstavljaju ogormni početni porezi, koji mnogo opterećuju preduzetnike, pogotovo kada znamo da su resursi veoma ograničeni u tom periodu ulaganja. I sa najboljim veštinama je neizvodljivo graditi posao u „blatnjavim uslovima“. Zato ne čudi što se pre početka otvaranja firme radi PESTEL¹ analiza. Dakle, da bi se izgradio uspešan preduzetnički poduhvat, moraju se unapred znati pravila koja će važiti za sve „igrače“.

Stojim pred crnom rupom, gledajući vredne ljude koji egzistiraju u mraku, ali sa kapljicom morala u svojim pohabanim dlanovima. Stojim pred veštim ljudima koji uživaju u svom uspehu, okruženi izobiljem, ali

¹ PESTEL – eksterna analiza tržišta koja podrazumeva političku, ekonomsku, socijalnu, tehnološku, analizu životnog okruženja i zakona.

koji gaze etičke principe. Stojim, duboko verujući da veštine ne smeju biti dovoljne, već da je moderan i uspešan preduzetnik onaj koji ne ispušta etiku iz svojih ruku. U mojoj sredini, Srbiji, kada je neko uspešan u nečemu, ali to ne ostvaruje na pošten način, kaže se da je ta osoba snalažljiva, u negativnom kontekstu. Izbegavanje pravila i propisa ne sme biti shvaćeno kao snalažljivost, tj. prihvatljiva veština. Veliki naučnik i uman čovek, Nikola Tesla, kaže: „Sve dok je borba za egzistenciju takva da samo najprilagođeniji mogu da prežive, postoji zdrav razvoj vladavine individualizma. Kada se meahnizmi reakcija eliminišu iz individue, originalni napor i inicijativa suzbiju, a kreativne sposobnosti naruše, rasa postepeno tone u divljaštvo i nestaje. Sličan kraj prijeti našoj današnjoj civilizaciji.“

RAZMATRANJE SPOSOBNOSTI I VEŠTINA

Savremena poimanja uspešnog preduzetnika akcenat stavljaju na frazu da se on **stvara**. Tradicionalna shvatanja koja nas upućuju da prvenstveno od sposobnosti zavisi i uspešnost, zamenjena su pristupom u kojem **kontinuiranim procesom razvijanja sposobnosti**, na kraju stičemo **veštine**. Sposobnost nam je data po prirodi stvari. Neko bolje uspeva da nauči strani jezik, jer ima dara za to, iako može biti lenj. Međutim, neko kome baš i ne ide učenje jezika, ali ko je vredan i istrajan u tome da nauči, vrlo brzo može postići bolje rezultate od prve osobe, jer je razvio veštinu učenja. Svaka osoba je jedinstven primerak, svi imamo dar za nešto. Naše sposobnosti u kombinaciji sa iskustvom, odnosno kontinuiranim procesom vežbanja, kreiraju veštine.

Dakle, *sposobnosti* su **date prirodom** stvari, a *veštine* se **stiču** kroz proces učenja. Sticanjem veština čoveku je olakšano obavljanje različitih aktivnosti i sa mnogo manje neizvesnosti može očekivati rezultate akcije.

U svetu je poznata podela veština na tvrde i meke. Tvrde veštine su lakše za merenje i one se relativno brzo mogu naučiti. Tu, na primer, spadaju veština pisanja, čitanja, računanja, korišćenje softverskih programa... Meke veštine su apstraktnije, pa ih je i teže opipati. Kako da izmerimo veštinu komunikacije, veštinu slušanja, veštinu kritičkog mišljenja? Dakle, reč je o interpersonalnim ili međuljudskim veštinama.

I koliko je tanka nit između sposobnosti i veština, upravo se vidi kada razmatramo emocionalnu inteligenciju i meke veštine. U sposobnosti spadaju: intelektualne sposobnosti, emocionalna inteligencija (samosvest, samokontrola, empatija...), psihosenzorne i psihomotorne sposobnosti. Meke veštine se, po svemu navedenom, mogu povezati sa emocionalnom inteligencijom, koja je svakako čovekova sposobnost. Razvijanje emocionalne inteligencije jedan je od glavnih zadataka sutrašnjeg preduzetnika, ukoliko želi da bude uspešan. Moramo dobro poznavati prvo sebe, svoja osećanja, svoje vrednosti. Moramo znati da vladamo sobom. Tek tada ćemo razumeti i druge. Tek tada ćemo znati da uspešno rešavamo društvene probleme.

Slušaj ptice pevačice i osetičeš radost. Gledaj isušene poljane i dodirnućeš čovekovu tugu. Udahni miris lavande i osetičeš dobrotu ljudske duše. Zadrži pesak otvorenim dlanom i videćeš čovekovu nemoć. Polži limun i osetičeš gorčinu ljudske zlobe. Oseti miris crnice i shvatićeš besmislenost egoizma. Tako ćeš upoznati čoveka. I uvek idi još dalje. Uvek nađi nove izvore za upoznavanje čovekove prirode i tako razvijaj veštine koje će te voditi putem uspeha.

Cenjene preduzetničke veštine u modernom svetu

VEŠTINA STVARANJA

Današnji uspešan preduzetnik je onaj koji posmatra svet oko sebe. On razume čovekove potrebe. Njegov um nadvladava materijalni svet i koristi prirodu za dobro ljudi. Njegova misao je usmerena ka kreiranju vrednosti za živa bića koja će olakšati njihove živote na način da ne ugrožava životnu sredinu. Ovo je iterativan proces, koji podrazumeva razvijanje kreativnosti. Vođenjem kreativnog procesa, čovekova sposobnost da uočava različita rešenja istog problema se uvećava.

U svetu razvijene tehnologije ne očekuju se revolucionarna otkrića. Savremeni preduzetnik treba da se vodi Kaizen filozofijom. I mala poboljšanja su veliki dorpinos. Kako unaprediti život u zajednici u kojoj živi, kako realizovati ideju u realnim uslovima, neka su od pitanja na koje preduzetnik treba da odgovori svojom veštinom stvaranja.

SOCIJALNE VEŠTINE

Socijalne veštine danas dobijaju sve veću pažnju. Moj utisak je da su ljudi, kao nikada do sada, otuđeni. Pod velom da se sve dešava tako brzo, ni ne trudimo se da uočimo pukotine u nama i među našim odnosima sa drugima. Tek kada dođe do konačnog raspadanja, sloma, zapitamo se o smislu. Sutrašnji preduzetnik mora da poseduje razvijenu *emocionalnu inteligenciju* da bi pomerao granice u poslovanju. Najjednostavnije je početi od sebe. Ko sam ja? Zbog čega postojim? Šta je moja misija? Koliko vredim? Tek kada čovek upozna sebe, kada bude uspešno kontrolisao svoje emocije, tada može uspešno stvarati mostove sa drugim ljudima.

Empatija koja se definiše kao razumevanje drugih, neophodan je sastojak socijalnih veština. Čovekova sposobnost da se stavi u poziciju druge osobe je nešto što će praviti razliku između uspešnog i neuspešnog preduzetnika. Biznis je mreža ljudi koji grade svet uz korišćenje različitih resursa. Moderan preduzetnik mora da zna da kreira uspešne odnose sa svim stejkholderima, a to se ostvaruje razumevanjem drugih i dobrom *kommunikacijom*. Reči su oružje koje često nespretno koristimo. Težina iz-

govorenih reči nekad je ekvivalentna težini starog gvožđa, a mi je percipiramo kao perje. Slušajte, slušajte i delajte, preduzetnici! Sakupljajte tuđa zrna, a ne rasipajte svoju plevu, što bi rekao Andrić. Dakle, pored veštine komunikacije, današnji preduzetnik mora da razvija *veštinu celovitog (angažovanog) slušanja*. Velika je razlika između opažati zvuk i angažovano slušati. Angažovano slušati je složeniji proces. On podrazumeva ne samo sposobnost da čujemo glas sabesednika, već i da razumemo poruku koja nam je prenesena, uzimajući u obzir i način (pokrete tela, tonovi...) na koji sagovornik govori. Opažati glas je površinski sloj, a razumevanje onoga što čujemo je esencija veštine celovitog slušanja.

MARLJIVOST

Zar se ona ne podrazumeva? Međutim, sama po sebi, ona nije dovoljna da bi se napravio uspeh. Svi nešto rade, bolje ili lošije, sa više ili manje energije, sa uživanjem ili bez radosti. Međutim, trebalo bi rad percipirati kroz prizmu velikog indijskog pesnika, Rabindranata Tagore, koji kaže: „Sanjao sam da bi život trebalo da bude radost. Probudio sam se i shvatio da je život napor. Radio sam i shvatio da je u naporu radost.“

Biti cenjeni preduzetnik, nemoguće je bez rada. To ne znači da posao treba obavljati samo da bi bio obavljen, već preduzetnik mora da oseti da se istinski pronalazi u onome što radi. Jer, kako kaže Maksim Gorki: „Kad je rad prisila, tad je život robija.“ I kada stvari ne idu onako kako on želi, kada rezultati nisu onakvi kakve očekuje, on ne sme da odustane. On mora da bude *uporan*, jer samo tako može da ubira zrele plodove svog poduhvata. Upornost i marljivost posebno su značajne kada ljudi oko nas ne veruju u našu ideju, proizvod, odnosno poduhvat koji nameravamo da ostvarimo. Česte su situacije da i najbliži ljudi oko nas budu najveća prepreka našem uspehu. Preduzetnik mora da veruje u svoju ideju i ponekad da zanemari tuđe komentare koji destruktivno deluju na njega. Kada čovek radi, greške su neminovne. Greške ga uče kako da bude bolji. Zato je veoma važno i učenje putem grešaka.

VEŠTINA PRENOŠENJA ZNANJA

Sve ima svoj životni vek. Počevši od proizvoda, preduzeća, pa i samog preduzetnika. Da bi nastali novi preduzetnici, neophodno je da stariji prenesu svoja znanja početnicima, da podele svoja iskustva sa njima i tako ih pripreme za buduće izazove. Gde pronaći početni kapital, kako razviti početnu ideju od invencije do finalnog proizvoda, kako napisati biznis plan, kako realizovati plan u praksi, neka su od pitanja čijim odgonetanjem, iskusniji preduzetnici mogu biti od pomoći onima koji tek ulaze u preduzetničke vode. Takav bi trebalo da bude današnji preduzetnik. On deli svoje znanje. Naravno da treba misliti i o konkurentnosti sopstvenog biznisa, ne treba otkrivati sve karte, ali treba pomoći i drugima.

VEŠTINA KRITIČKOG RAZMIŠLJANJA

Moderan preduzetnik će svoj posao posmatrati iz više uglova i pozicija da bi na najbolji način uočio nedostatke preduzeća, a onda preuzeo korektivne mere. Kritiku ne treba shvatiti kao uvredu ili nešto *a priori* loše, već kao konstruktivnu smernicu koja osnažuje preduzetnika i njegov poduhvat. Prihvatanjem kritike, jača se veština *fleksibilnosti* koja podrazumeva prilagođavanje različitim situacijama jer je preduzetnik agilan da pronađe najbolje rešenje za svaku od njih.

Sve nabrojane veštine su kao *puzzle*. Njihovim sklapanjem dobija se najbolja slika. Tako je i sa preduzećem. Možemo ga posmatrati kroz izdvojene delove, ali na kraju je neophodno sagledavanje celine da bismo izneli ocenu o uspešnosti i kvalitetu.

Zaključak

Preduzetničke veštine u velikoj meri određuju uspeh poduhvata. Nažalost, postoje i eksterni faktori, kao što je državni sistem koji nekada može biti presudan kada je reč o upostavljanju uspešnog poslovanja.

Sa mog stanovišta, etika je nešto ka čemu današnji preduzetnik treba da teži, a istovremeno etika ga i vodi. Nije važno samo ostvariti profit, već je bitan i način na koji se to realizuje.

Tek kada uzmemo u obzir unapred poznata i jednaka pravila za sve igrače, kao i etičke prinčipe, možemo razmatrati preduzetničke veštine koje će u savremenom poslovanju praviti razliku između uspešnih i neuspešnih preduzetnika. Te veštine su: veština stvaranja, socijalne veštine, marljivost, veština prenošenja znanja i kritičkog razmišljanja. Iz ovog „seta veština“ proizilaze dodatne veštine, pa tako veština kritičkog razmišljanja povećava veštinu fleksibilnosti, socijalne veštine uključuju veštinu komunikacije, veštinu celovitog slušanja... Dakle, nije reč o samo 5 veština, već o 5 stubova koji se sve više granaju.

Akcenat je stavljen na meke veštine, a one podrazumevaju nerpekidno jačanje emocionalne inteligencije. Jasno je da su neophodne i tehnička znanja, ali smatram da će veštine koje su manje opipljive i teže merljive, praviti razliku u uspešnosti i stoga su one potrebne današnjim preduzetnicima.

Pomoćna literatura: <http://www.investopedia.com/>
Mihailović Dobivoje, *Psihologija rada i organizacije*, FON, Beograd, 2010

Pavle Kostić

Student Fakulteta organizacionih nauka,
Beograd

ОГЛЕДАЛО

ИДУЋЕ НЕДЕЉЕ У БЕОГРАДУ

ПОЛИТИКА

Иртуз светске славе Јуриј Воронин у четвртак у 20.00 родини фестивал камерне Центру „Гварнеријус“.

У Галерији „Графички колектив“ у понедељак у 19.00 биће отворена изложба радова Дарка Новаковића „Жирилица – архитектура писма“.

У УК „Пароврод“ отворена је изложба фотографија „Еротика београдских фасада“ аутора Горана Мусина.

Трети БЕОПС (Београдско беседиштво средњошколска Србије и региона) биће одржан у петак у 12.00 у Математичкој гимназији.

БЕЛТИСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР
на Милана 48, тел. 3602-036
www.bkc.rs

Програм плус
Велика сала – Наполеон en Belgrade, je Bon Son, концерт:
Велика сала – Наполеон en Belgrade, Ga-
Велика сала – Промоција књиге „Иа-
Данаела Маркова.
Мала сала – Срђан Веловић, Das Un-
испорт, изложба фотографије.

Фору
Мала сала – Велики рат и књижев-
рибена у циклусу поводом годишњи-
ца.

Музички програм
Велика сала – Сарајевско извођење,
пројекат групе аутора из Новог

СКЦ Нови Београд
130 Антониј СКЦ Нови Београд – О
представе.

КУЛТУРЕ СТУДЕНТСКИ ГРАД
Зграда Тинђаћа 179, тел. 2691-442
www.dgub.rs

Музика
Велика сала – Азалина тбо, концерт:
Поориште

Велика сала – Трпаче, Б. Скардић,
Лисови програм

Велика сала – Меридије – мисао
Залезаја – Владимир Скупић, Поче-
на 3. 12. у 19. Велика сала – О-

збије Живот и смрт кретања, Неутра-
на бити.

Уметничка релативизација Цимер, пост-
јестерни или Јамовски.

Књижевност
Клуб Милутинковић – Представљени
рета Милер.

Фору
Мала сала – Представљени књиге:
ташвили и самозабор.

Клуб Милутинковић – Експеримент,
творци Д. Цар.

Филм
Мала сала – Но, П. Ларсон.
Мала сала – Кетел, Д. Тангит,
зајемски филмски центар

Мала сала – Прогресије збојнички
својим радацима, Јеленис режисер

13. 11. у 20 – Stand up представља из Велике Бра-
ташине – Daniel Sloss.
14. 11. у 19 – Културни концерт – квартет
Јеленис.

GUARNERUS
Центар левич уметности Јована Колупије
Цирија Вашићева 12, тел. 3345-237

14. 11. у 20 – Циклус концерата набојним студи-
јом Факултета музичке уметности у Београду
„ФМУ и GUARNERUS награду“, Мисла Дари-
новић, клавира. Програм: Бетовен, Лист, Барток,
Равел, Шопен, Сибелиус и др.

КУЦКАРИЦА
Турмењакска 5, тел. 3552-678
www.kuckarica.rs

Позориште
Сцена плус
14. 11. у 20 – „Раскривање мрт“ – Ле студио, р. Ж.
Балист Димитријевић.

Венерија сцена
Косачићева венац 19, тел. 3033-923

13. 11. у 20 – „Порба за кинески“, р. С. Ко-
привић.

Држа сцена
14. 11. у 10 – „Тан крајем“ – Деце позориште
„Чорба“.

УК СТАРИ ГРАД „ПАРОВРОД“
Капетан Милана 64, тел. 414-21-68

10. 11. у 19 – АгрФОР – Јелена Ђурић, вам
представља INOMELAND.

13. 11. у 19 – Бранка Парлић, промоција плоче
„Selfishboyout“.

у 18 – Отворене изложбе „Антимонски плава-
ци“.

у 19 – Филмски програм – Игре 9, Дана с брзо
6:30.

у 20:15 – Музички програм – Јесен, ствари на
треба секретна 30’.

у 21:30 – Собрани на 100’.

15. 11. – Фестивал „Позориште, филмски про-
грам“.

у 19 – Нови програм 8’ Сачувајте образ 40’.
у 20:15 – Непотпуна 12’ Филмски програм 58’.

15. 11. у 20 – Импровизација, уметници: М. Ре-
стој, Н. Гавранов, М. Думан, И. Чибрић.

15. 11. у 22 – Музички програм затварање
фестивала позоришта У. Селић и Н. Костић на цети
сцени DasBoot.

КУЛА БУРЕ ЈАКШИЋА
Сваколика 36

13. 11. у 19 – Промоција романа „Живот као ре-
спиратор за живот“ Радивоје Костић, Нови Сад 2014.

ГАЛЕРИЈА ГРАФИЧКИ КОЛЕКТИВ
Обилићева венац 27, тел. 2627-785
graficki@eunet.rs

10. 11. у 19 – Отворене изложбе Дарка Нова-
ковића Архитектура писма.

Стална продаја графика.
Конкурс за изложбу мале графика отворен је
до 18. новембра. Размени датума галерија је
отворена: 11-20, суботом 10-16.

ГАЛЕРИЈА РТС
Тасковска 10, тел. 321-1324

Радо време Галерије: радним данима и ве-
недарица од 10 до 20 часова.

До 23. 11. – Изложба дела Недељка Гвоздени-
вића, У походу на сликарну површину!

Изложбени хол РТС
7-15. 11. – Изложба фотографија Вуђирија
Новаковића, Црно-бело у цвету – Ајука дан-
ас

ПРОДАЈНА ГАЛЕРИЈА БЕОГРАД
Косачићева венац 19, тел. 3033-923

13. 11. у 19 – Новијо радно изложба Џона
Ленфорда

ГАЛЕРИЈА УЛУС
Кнез Милана 37, тел. 2623-128

До 13. 11. – Милка Вујковић, самостална из-
ложба графика

12-25. 11. – Зоран Тешановић, самостална
изложба слика

ГАЛЕРИЈА 73
Пожарска 63а, тел. 35-57-142
www.galerija73.com

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

До 11. 11. – Новијо самостална изложба
графика

МУЗЕЈ ГРАДА БЕОГРАДА
Змак Јована 1, тел. 2630-825
www.mgb.org.rs

Књига Клеопатре Лубић, Кнеза Симе Марковића
8, 2030-264 Радо време: утор, сри, пет, 10-17,
чет, 10-18, суб, 12-20, нед, 10-14.

Стална поставка Ентеријери београдске кућа
XX века.

– сликар петку у 17 ч и сваке суботе у 11ч: На-
када код кнепа Лубић.

До 23. 11. Сала под златовином – Изложба „Бе-
оград на фотографијама Ристе Марјановића
1941-1945“ аутор Б. Станчић.

Стална поставка
Словенски музеј Иле Андраша, Андрића венац 8,
3238-397 Утор, сри, пет, суб, 10-17, чет, 12-20,
нед, 10-14.

Музеј Јована Цвијича, Јелена Тасковска 5,
3223-126 Утор, сри, пет, суб, 10-17, чет, 12-20,
нед, 10-14.

Алемановица изложба Вилма, Бело брво 17,
Венац, 8065-334 (Од 1. 11. до 31. 3. неоплаћена је
чараша постоје на 260-5000 187).

Музеј Пале Јовановића, Краља Милана 21/IV
(пет, 10-18, суб, 12-20, нед, 10-14)

Зграда Радне Савеза, Улица Милоша 5, 2282-961
Чет, 10-18, суб, 12-20, нед, 10-14

Израј Белић, Лепица, Палеа Јуришића
Улица 33, 3874-877, четарга 10-18.

До 26. 11. – Галерија Дома младости у За-
мору, Шпротскавска – Изложба „Језуит у Вели-
ком рату 1914-1915“

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ
Студентски трг 13, тел. 3281-888
www.etnografiskimuzej.rs

Радо време: уторак – субота 10-17 сати, недарица
9-17 сати

Стална изложба Народна култура Срба у XIX и
XX веку

У клубу Етнографски музеј изложба је по-
клон-јубила Саве Машевић-Митаровић.

Изложба Милана Марковића модела и дела, аутор
др Милан Меленић.

Изложба Дар савићу, оне гласови, аутор М. Мило-
вић и ауторска изложба Пољани код омишља
насталих изградња гласови С. Београдић.

13. 11. у 19 – у оквиру пројекта програма изло-
же гласови Дар савићу оне гласови, венац: Живот у
омишља и гласови гласови. Венац: Живот у

омишља и гласови гласови. Венац: Живот у
омишља и гласови гласови.

Етнографска споменик-јубила Кристијана Цинке-
вића – Милана кућа, Галерија Премисла 2, тел.
3030-114, etnografiskimuzej@bkk.gov.rs

МУЗЕЈ НАУКЕ И ТЕХНИКЕ
Студентски трг 13, тел. 3037-850
www.muzej.rs

Галерија КУЛОАР
ПОЛИТИКА: Идуће недеље у Београду
(2014)

ΟΓΛΕΔΑΛΟ
